

Suuntana paratiisi

Maastamuuttajan omaisuustulojen ja kohtemaan verotuksen välinen yhteys

Finnwatch on suomalaisen yritystoiminnan globaaleja vaikutuksia tutkiva kansalaisjärjestö. Finnwatchin taustalla vaikuttaa 11 kehitys-, ympäristö-, ay- ja kuluttajajärjestöä: Solidaarisuus, Eettisen kaupan puolesta, Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus SASK, Attac, Kirkon Ulkomaanapu, Suomalaiset kehitysjärjestöt Fingo, Dalitien solidaarisuusverkosto, Maan ystävät, Kuluttajaliitto, Kansalaisjärjestöjen ihmisoikeussäätiö KIOS ja Suomen Lähetysseura.

Julkaisuajankohta: Elokuu 2020
Kannen kuva: Igor Stepovik / Shutterstock.com

Sisältö

1. JOHDANTO	4
2. OMAISUUDEN LUOVUTUKSIIN LIITTYVÄ VEROTUS MAASTAMUUTTOTILANTEISSA	5
2.1 Verotukselta voi välttyä siirtämällä asuinkirjat ulkomaille.....	5
2.2 Maastamuuton jälkeisen verovelvollisuuden laajentaminen	7
2.3 Verosyistä tapahtuvien muuttojen yleisyys	8
3. MINKÄLAISIIN MAIHIN VARAKKAIMPIEN MUUTOT TILASTOJEN PERUSTEELLA SUUNTAUTUVAT?	11
3.1 Kohdemaan verotuksen ja maastamuuttajan omaisuustulojen suhde.....	11
3.2 Myyntivoittoverotuksen ja omaisuustulojen välillä selkeä yhteys	14
3.3 Lahja- ja perintöverotuksen kohdalla yhteyttä omaisuustuloihin ei havaittu	15
3.4 Tulosten tulkinnasta	16
4. YHTEENVETO	17
5. SUOSITUKSET	18
LIITE 1: TIETOJA TAULUKOSSA 1 ESITETTYJEN KOHDEMAIDEN VEROTUKSESTA	19
LIITE 2: TIETOJA TAULUKOSSA 2 ESITETTYJEN KOHDEMAIDEN VEROTUKSESTA	20

1. Johdanto

Suomessa omaisuuden myyntivoitot ovat pääsääntöisesti veronalaista tuloa ja vastikkeettomista luovutuksista peritään perintö- tai lahjaveroa. Veroilta voi kuitenkin tietyissä tapauksissa välttyä siirtämällä verotukselliset asuinkirjat ulkomaille ennen omaisuuden luovutusta. Jos uusi asuinmaa ei kannaa omaisuuden luovutuksiin liittyviä veroja, voivat luovutuksessa realisoituvat Suomessa kerrytetyt arvonnousut jäädä kokonaan verottamatta.

Maastamuuttotilanteisiin liittyvät verotuskysymykset nousivat Suomessa julkiseen keskusteluun alkuvuodesta 2020, kun valtiovarainministeriö (VM) julkaisi arvonnousuveron käyttöönoton edellytyksiä koskevan selvityksen¹. Selvityksen mukaan valtaosassa vertailumaita käytössä olevalla veromallilla pystyttäisiin puuttumaan veronvälttämistarkoituksessa tapahtuvaan maastamuuttoon ja haitalliseen verokilpailuun. Selvityksessä ei esitetty arvioita verovälttelytarkoituksessa tapahtuvan maastamuuton yleisyydestä tai kohdemaista. VM kuitenkin arvioi, että veromalli koskettaisi vain harvalukuista varakasta joukkoa ja verolla olisi fiskaalista merkitystä vain yksittäistapauksissa.

Verovälttelytarkoituksessa tapahtuva maastamuutto on ilmiönä haastava tutkimuskohde, koska tietoa maastamuuton syistä tai heti maastamuuton jälkeen tapahtuneista omaisuuden realisoinneista ei tilastoida. Tilastokeskus lopetti myös vuositason varallisuustilastojen ylläpidon vuonna 2005, kun varallisuusverosta luovuttiin², joten verovel-

lollisen varallisuustason yhteyttä kohdemaan valikoitumiseen ei pysty nykytilastoista selvittämään. Tämä olisi arvonnousuverokeskustelun kannalta kiinnostava tutkimuskohde, sillä muutto kevyemmän verotuksen kohdemaan tarjoaa mittavia verosuunnittelumahdollisuuksia lähinnä suuren sijoitusomaisuuden omaaville verovelvollisille. Tilastokeskuksen tilastojen perusteella on kuitenkin mahdollista selvittää, onko verovelvollisen omaisuustulojen tasolla ja kohdemaan verotuksella keskinäistä yhteyttä.

Finnwatchin raportissa tarkastellaan tilastotiedon valossa sitä, minkälaisiin kohdemaihin suuria omaisuustuloja saaneet muuttavat muita useammin. Kohdemaita vertaillaan niiden myyntivoitto-, perintö- ja lahjaverotuksen näkökulmasta. Finnwatchin selvityksen perusteella omaisuustulojen määrällä ja kohdemaan myyntivoittoverotuksella on selkeä yhteys.

1 Valtiovarainministeriö, 2020, *Selvitys luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverosta - Suomessa asumisaikana kertyneen omaisuuden realisoitumattoman arvonnousun verotus maastamuuttotilanteessa, saatavilla osoitteessa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162030/VM_2020_9_Selvitys%20luonnollisen%20henkilon%20maastapoistumisverosta.pdf*

2 Tilastokeskus, *Varallisuuserot kasvussa, tuloerot vakaat?*, <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2018/varallisuuserot-kavussa-tuloerot-vakaat/> (viitattu 2.7.2020)

2. Omaisuuden luovutuksiin liittyvä verotus maastamuuttotilanteissa

2.1 VEROTUKSELTA VOI VÄLTTYÄ SIIRTÄMÄLLÄ ASUINKIRJAT ULKOMAILLE

Suomessa omaisuuden myyntivoitot ovat tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta veronalais- ta tuloa ja ns. vastikkeettomista luovutuksista peritään perintö- tai lahjaveroa. Verotukselta on kuitenkin mahdollista välttyä muuttamalla verotukselliset asuinkirjat ulkomaille ennen omaisuuden luovutusta. Tämä voi tapahtua joko hakeutumalla Suomessa rajoitetusti verovelvolliseksi tai muuttamalla kohdemaahan, jonka kanssa solmittu maiden välinen verosopimus määrittää verotusoikeuden yksinomaan verosopimuksen mukaiselle asuinmaalle.

Rajoitetusti verovelvolliseksi hakeutuminen tarkoittaa, että verovelvollinen osoittaa verohallinnolle, ettei hänellä ole enää maastamuuton jälkeen olennaisia siteitä Suomeen. Rajoitetusti verovelvollisena henkilö on verovelvollinen Suomeen vain Suomesta saaduista tuloista.³ Esimerkiksi sijoitusomaisuuden myyntivoittoa ei katsota Suomesta saaduiksi tuloiksi eikä rajoitetusti verovelvollinen siksi maksa Suomeen veroa muuton jälkeisistä myyntivoitosta siinäkin tapauksessa, että omaisuuden arvonnousu on syntynyt Suomessa.

Jos verovelvollinen ei ole osoittanut olennaisen siteiden katkenneen, henkilö katsotaan Suomessa yleisesti verovelvolliseksi muuttovuonna ja sitä seuraavana kolmena vuotena, ellei kohdemaan ja Suomen välinen verosopimus rajoita tämän Suomen kansalliseen lainsäädäntöön perustuvan nk. kolmen vuo-

3 Yleisestä ja rajoitetusta verovelvollisuudesta säädetään tuloverolain 9 §:ssä. Pykälän mukaan yleisesti verovelvollisia ovat verovuonna Suomessa asunut henkilö, kotimainen yhteisö, yhteisetuus ja kuolinpesä. Rajoitetusti verovelvollisia ovat puolestaan kaikki ne, jotka eivät ole yleisesti verovelvollisia. Yleisesti verovelvollisen tulee maksaa Suomeen veroa maailmanlaajuisista tuloistaan. Rajoitetusti verovelvollinen on velvollinen maksamaan veroa Suomeen vain Suomesta saaduista tuloista.

den säännön soveltamista.⁴ Yleisesti verovelvollisen tulee maksaa Suomeen veroja maailmanlaajuisista tuloistaan eli myös esimerkiksi ulkomaille asuessa realisoituneista myyntivoitosta. Osa Suomen verosopimuksista antaa kuitenkin myyntivoittojen verotusoikeuden yksinomaan verosopimuksen mukaiselle asuinmaalle, jolloin Suomi ei voi soveltaa kansallista kolmen vuoden sääntöä.⁵

Kun henkilö muuttaa edellä kuvatusti verotukselliset asuinkirjansa ulkomaille, Suomen verotusoikeus omaisuuden luovutusvoittoihin ja Suomessa kartutettuihin arvonnousuihin pääsääntöisesti päättyy, ja verotus määräytyy kohdemaan verolainsäädännön mukaisesti. Jos kohdemaassa ei kanneta lainkaan myyntivoittoa, lahja- tai perintöveroa, voi omaisuuden myydä tai luovuttaa eteenpäin verovapaasti. Perintö- ja lahjaveron kohdalla verovapauden saavuttaminen edellyttää, että sekä antaja että saaja asuvat maassa, jossa veroa ei peritä.

4 Nk. kolmen vuoden sääntö pohjautuu tuloverolain 11 §:ään, jossa on määritetty, mitä Suomessa asumisella kyseisessä laissa tarkoitetaan. Jotta henkilöä ei katsottaisi Suomessa asuvaksi ja sen myötä yleisesti verovelvolliseksi vielä kolme vuotta muuttovuoden jälkeen, tulee henkilön näyttää, ettei hänellä ole ollut olennaisia siteitä Suomeen kyseessä olevan verovuoden aikana. Olennaisten siteiden määrittelmä pohjaa oikeuskäytäntöön ja olemassaoloa arvioidaan tapauskohtaisesti.

5 Verosopimuksissa muuhun kuin kiinteään omaisuuteen liittyvien myyntivoittojen verotusoikeus on pääsääntöisesti annettu verovelvollisen verosopimuksen mukaiselle asuinvaltiolle. Suomi on kuitenkin neuvotellut useisiin verosopimuksiin poikkeusmääräyksen (nk. ympätty kolmen vuoden sääntö), jonka perusteella Suomella on oikeus verottaa kansallisen lainsäädännön nojalla Suomessa asuvaksi katsotun verovelvollisen tuloa vielä muuttovuonna ja sitä seuraavana kolmena vuotena. Määräys sisältyy verosopimusten kaksinkertaisen verotuksen poistamista koskevaan artiklaan. Kaikissa verosopimuksissa poikkeusmääräystä ei kuitenkaan ole.

Myyntivoitto-, perintö- ja lahjaverotus Suomessa

Myyntivoitot (luovutusvoitot) ovat veronalaista tuloa tuloverolaisissa (TVL) määriteltyjä poikkeuksia lukuunottamatta. Myyntivoittoa katsotaan TVL 46 § mukaisesti syntyvän, jos omaisuuden luovutushinta ylittää sen hankintamenon ja voiton hankkimisesta aiheutuneet kulut. Myyntivoitoista maksetaan tällöin veroa normaalin pääomatuloverokannan mukaisesti. Jos verovelvollisen pääomatulot alittavat 30 000 euroa, peritään pääomatuloista 30 prosentin pääomatulovero. Rajan ylittävältä osuudelta vero on 34 prosenttia kaikki pääomatulot huomioiden.⁶

6 Myyntivoittojen veronalaisuudesta on säädetty tuloverolain (TVL) 45 ja 45a §:issä, ja osittain tai kokonaan verovapaat luovutusvoitot on eritelty TVL 48 ja

Perintö ja lahja ovat luonteeltaan vastikkeettomia luovutuksia, joten niihin ei kohdistu myyntivoittojen verotusta. Sen sijaan näitä luovutuksia verotetaan Suomessa perintö- tai lahjaverolla. Perintöveron kohdalla edellytyksenä on, että joko antaja tai saaja on asunut Suomessa kuolinhetkellä. Lahjaveron kohdalla ratkaisevaa on henkilöiden asuinpaikka lahjan antohetkellä. Sekä perinnön että lahjan kohdalla perittävä veroprosentti riippuu perinnön tai lahjan suuruudesta sekä antajan ja saajan sukulaissuhteesta.⁷

49 §:issä. Veroprosenteista on säädetty TVL 124 §:ssä.

7 Suorittamisvelvollisuudesta on säädetty perintö- ja lahjaverolain (PerVL) pykälissä 4 ja 18. Prosentit käyvät ilmi PerVL pykälistä 14 ja 19a.

Myyntivoitto-, perintö- ja lahjaverotus maailmalla

Myyntivoittojen verotus on kansainvälisesti hyvin yleistä. Valtaosa maista verottaa luonnollisten henkilöiden saamia myyntivoittoja joko erillisellä myyntivoittoverolla tai yleisen tuloveroprosentin mukaisesti.⁸ Joissain maissa myyntivoitot ovat kuitenkin vapautettuja veroista tai luonnollisten henkilöiden tuloja ei veroteta lainkaan. Tämä on yleistä erityisesti veroparatiiseiksi kutsutuissa maissa. Suomen myyntivoittoverotus on kansainvälisesti vertailtuna melko kireää: vuoden 2015 tietoja vertailleen Tax Foundationin selvityksen⁹ mukaan Suomen myyntivoittoverotus oli OECD-maiden kolmanneksi korkeinta.

Perintö- ja lahjaveron kohdalla tilanne on hieman erilainen: perintö- ja lahjaveroa perivät maat ovat maailmanlaajuisesti vähemmistössä ja moni maa on luopunut perintö- ja lahjaverosta viime vuosien aikana. Mitenkään poikkeuksellista perintöjen ja lahjojen verottaminen ei kuitenkaan ole: perintöveroa periviä maita on edelleen kymmeniä, ja veroa pidetään yleisesti hyvänä veromuotona mm. siksi, että sillä on moniin muihin veroihin verrattuna vain vähän käyttäytymisvaikutuksia.¹⁰

8 Eri maiden myyntivoittoverotusta voi vertailla esimerkiksi osoitteessa: <https://taxsummaries.pwc.com/quick-charts/capital-gains-tax-cgt-rates>.

9 Tax Foundation, 2015, The High Burden of State and Federal Capital Gains Tax Rates in the United States, s. 6, saatavilla osoitteesta https://files.taxfoundation.org/legacy/docs/TaxFoundation_FF460.pdf

10 Kts. esim. Valtiovarainministeriö, 2010, Verotuksen

Perintöveron kohdalla myös veromalli vaihtelee maittain. Suomessa perintövero kohdistuu kunkin perijän saamaan osuuteen ja verovelvollisia ovat kaikki perinnönsaajat omasta perintöosuudestaan. Osassa maista on puolestaan käytössä nk. jäämistövero, joka kohdistuu kuolleen henkilön jättämään varallisuuteen kokonaisuudessaan. Suomen perintöverotus sijoittuu kansainvälisessä vertailussa veroasteiden keskikastiin.¹¹

Sekä myyntivoitto- että perintö- ja lahjaverotuksen osalta Suomessa asuvan on helppoa löytää kohdemaita, joissa näitä veroja ei peritä tai verotus on Suomea merkittävästi kevyempää. Tämä voi luoda varakkaille verovelvollisille kannusteen muuttaa ulkomaille ennen omaisuuden luovutusta.

kehittämistyöryhmän loppuraportti, s. 197-200, saatavilla osoitteessa: <https://vnk.fi/documents/10623/1242929/Verotuksen+kehitt%C3%A4misty%C3%B6ryhm%C3%A4n+loppuraportti+2010.pdf/e5f2395b-0c47-46cb-8b73-9d01995e4ac4/Verotuksen+kehitt%C3%A4misty%C3%B6ryhm%C3%A4n+loppuraportti+2010.pdf?version=1.0&t=1425376266000> tai VATT Policy Brief, 2015, Mihin perintöveroa tarvitaan?, saatavilla osoitteessa: https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/148953/vatt_policybrief_12015.pdf/vatt_policybrief_12015.pdf?t=1468243254000

11 Tax Foundation, 2015, Estate and Inheritance Taxes around the World, s.8, saatavilla osoitteessa: https://files.taxfoundation.org/legacy/docs/TaxFoundation_FF458.pdf

Suomalaisten varallisuudesta noin puolet muodostuu Tilastokeskuksen vuotta 2016 koskevien tilastotietojen mukaan omassa asuinkäytössä olevista asunnoista. Oma asunto on tärkein omaisuuslaji kaikissa muissa varallisuusluokissa paitsi varakkaimmassa kymmenesosassa, jossa rahoitusvarallisuus nousee asuntovarallisuutta merkittävämmäksi eräksi. Varakkain kymmenes omistaa peräti 62 prosenttia kaikista rahoitusvaroista, joiksi luetaan mm. osakkeet, rahasto-osuudet, talletukset sekä säästö- ja sijoitusvakuutukset.¹²

Toiseen maahan muuttaminen kannattaa eritoten silloin, kun suunnitelmissa on merkittävän sijoitusvarallisuuden realisointi tai eteenpäin luovutus. Kiinteistöjen kohdalla verotuksellisella asuinmaalla ei sen sijaan ole merkitystä, koska Suomessa sijaitsevien kiinteistöjen veronalaiset luovutusvoitot katsotaan pääsääntöisesti aina Suomesta saaduksi tuloksi, ja siksi ne verotetaan Suomessa. Vastaavasti perintö- ja lahjavero tulee aina maksaa Suomeen, jos luovutuksen kohteena on Suomessa sijaitseva kiinteistö. Kiinteistövarallisuuden luovutuksia koskevista poikkeussäännöistä johtuen keskiverto suomalainen ei siis voi saavuttaa merkittävää verotuksellista etua muuttamalla ulkomaille. Paljon sijoitusomaisuutta omaavalle maastamuutolla saavutettava verohyöty voi sen sijaan olla merkittävä.¹³

On hyvä huomata, että verotuksellisista syistä tapahtuva maastamuutto on pääsääntöisesti täysin laillista toimintaa. Aina näin ei kuitenkaan ole. Kun verovelvollinen tosiasiallisesti muuttaa ulkomaille ennen omaisuutensa realisointia tai muuta luovutusta, on kyse voimassa olevien lakien mahdollistamasta verosuunnittelusta. Jos verovelvollinen sen sijaan siirtää verottajaa erehdyttääkseen verotukselliset asuinkirjansa väliaikaisesti ulkomaille

ilman, että tosiasiallista muuttoa tapahtuu, on kyseessä keinotekoinen järjestely ja laitton verovilppi. Tässä raportissa verovälttelytarkoituksessa tapahtuvalla maastamuutolla viitataan sekä laillisiin että keinotekoisiiin maastamuuttotilanteisiin, joilla tavoitellaan myyntivoitto-, lahja- tai perintöverolta välttymistä¹⁴.

2.2 MAASTAMUUTON JÄLKEISEN VEROVELVOLLISUUDEN LAAJENTAMINEN

Verotuksellisista syistä tapahtuvaan maastamuuttoon – sekä tosiasialliseen että keinotekoiseen – liittyviä ongelmia voidaan ratkaista niin kutsutulla arvonnousuverolla. Verosta käytetään myös nimeä maastapoistumisvero ja maastamuuttovero, jotka juontavat juurensa kansainvälisesti käytetystä exit tax -termistä.

Arvonnousuveron ideana on laajentaa valtion verotusoikeus koskemaan myös niitä kyseisessä maassa kerrytettyjä arvonnousuja, jotka realisoituvat maastamuuton jälkeen. Veron tarkoituksena ei siis ole estää tai hankaloittaa maasta muuttamista, vaan vaikuttaa ainoastaan siihen, miten verotusoikeus jakaantuu vanhan ja uuden asuinvaltion välillä. Laajentamalla lähtömaan verotusoikeutta se myös ehkäisee keinotekoisia maastamuuttojärjestelyjä, koska niillä ei enää pysty saavuttamaan veroetuja.

Valtiovarainministeriön alkuvuodesta 2020 julkaistussa selvityksessä vertailtiin 16 maan maastamuuton jälkeisiin omaisuuden luovutuksiin liittyviä verosäännöksiä¹⁵. Vertailun

12 Tilastokeskus, 2018, Kotitalouksien varallisuus 2016, saatavilla osoitteessa: https://www.stat.fi/tiil/vtutk/2016/vtutk_2016_2018-06-05_fi.pdf

13 Suomesta saadut tulot on määritelty TVL 10 §:ssä. Kiinteän omaisuuden käsittelystä perintö- ja lahjatilanteissa säädetään puolestaan PerVL 4 ja 18 §:ssä.

14 Tarkasteltaessa omaisuustulojen suhdetta kohdemaan verotukseen, tarkastelun kohteeksi on perusteltua sisällyttää sekä tosiasialliset että keinotekoiset maastamuutot, koska molemmissa tapauksissa kohdemaan verotuksella voi olla vaikutusta kohdemaan valintaan. Käytetyistä tilastoista ei myöskään käy ilmi, onko kyseessä tosiasiallinen vai keinotekoinen muutto, joten näiden erottelu ei olisi empiirisessä tarkastelussa ollut edes mahdollista.

15 Valtiovarainministeriö, 2020, Selvitys luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverosta - Suomessa asumisaikana kertyneen omaisuuden realisoitumattoman arvonnousun verotus maastamuuttotilanteessa, saatavilla osoitteessa:

perusteella näistä 13 soveltaa joko arvonnousuveroa tai on muulla tapaa laajentanut maastamuuton jälkeistä verovelvollisuutta. Arvonnousuverosäännösten avulla maat turvaavat verotusoikeutensa arvonnousuihin, jotka ovat kertyneet ko. maassa, mutta realisoituvat vasta maastamuuton jälkeen. Vain kolmes-
sa 16:sta vertailumaassa verolainsäädäntö vastasi Suomen tilannetta eli maastamuuton jälkeistä verovelvollisuutta ei oltu laajennettu lainkaan.

Suomessa valtiovarainministeriö suositteli kuitenkin välittömistä lainsäädäntötoimista pidättäytymistä ja kansainvälisen tilanteen kehittymisen seuraamista. Suosituksen perusteluissa korostui huoli veromallin mahdollisista vaikutuksista Suomen kilpailukykyyn, kiinnostavuuteen sijoituskohteena, maahan- ja maastamuuttoon sekä taloudelliseen tehokkuuteen. Tutkimustietoa edellä mainituista vaikutuksista ei selvityksessä esitetty. Lisäksi VM nosti esiin, että veromalli kohdistuisi vain harvalukuisen varakkaaseen joukkoon ja arveli, että veromallilla olisi fiskaalista merkitystä lähinnä yksittäistapauksissa.

2.3 VEROSYISTÄ TAPAHTUVIEN MUUTTOJEN YLEISYYS

Tilastotietoa Suomesta verovälttelytarkoituksessa tapahtuvasta maastamuutosta ei ole saatavilla ja aihetta käsittelevien tutkimusten ja selvitysten määrä on rajallinen. Alla on kuvattu lyhyesti tuoreimpia aiheeseen liittyviä selvityksiä.

VM:n arvonnousuveron käyttöönottoedellytyksiin keskittyneessä selvityksessä¹⁶ ei pyritty

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162030/VM_2020_9_Selvitys%20luonnollisen%20henkilon%20maastapoistumisverosta.pdf

16 Valtiovarainministeriö, 2020, Selvitys luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverosta - Suomessa asumisaikana kertyneen omaisuuden realisoitumattoman arvonnousun verotus maastamuuttotilanteessa, saatavilla osoitteessa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162030/VM_2020_9_Selvitys%20

arvioimaan verovälttelytarkoituksessa tapahtuvien muuttojen määriä. Selvityksen veromallin verotuottovaikutusta koskevat arviot linkittyvät kuitenkin aiheeseen kiinteästi.

Verotuottovaikutusta koskevat arviot pohjautuivat Tilastokeskuksen maastamuuttotilastoihin ja tilastotietoon suomalaisten keskimääräisestä sijoitusvarallisuudesta. Näiden perusteella oli estimoitu vuosittain maastamuuttavien verovelvollisten sijoitusomaisuus ja laskettu arviot omaisuuden arvonnoususta ja tämän myötä saavutettavista verovaihtuksista. Verotuottoarviot pohjautuivat siis oletukseen, että maastamuuttaja vastaa sijoitusvarallisuusasemaltaan keskimääräistä suomalaista. Kuitenkin aiemmat tutkimukset osoittavat, että maastamuuttoon liittyy positiivista valikoitumista eli korkeasti koulutettujen ja hyvätuloisten muuttoalttius on muita korkeampaa¹⁷. Lisäksi sijoitusvarallisuus on Suomessa keskittynyt hyvin vahvasti varakkaimmalle kymmenykselle, kuten VM:n selvityksessäkin todetaan. Näistä syistä selvityksessä esitettyihin arvioihin on suhtauduttava varauksella. VM:kin toteaa sijoitusomaisuuden keskittymisen tarkoittavan käytännössä sitä, että verotuottovaikutus voisi vaihdella suuresti vuosittain.

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö käsitteli rajoitetusti verovelvolliseksi hakeutumista syksyllä 2019 julkaistussa selvityksessä¹⁸. Selvityksen mukaan verohallinnon saamien rajoitetusti verovelvolliseksi hakeutumista koskevien ennakkoratkaisuhakemusten määrä on vuositasolla joitain kymmeniä. Ennakkoratkaisun hakeminen on

[luonnollisen%20henkilon%20maastapoistumisverosta.pdf](#)

17 Esim. Valtioneuvoston kanslia, 2019, Verotuksen muutospaineet ja tulevaisuus, s.44, saatavilla osoitteessa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161563/35_Verotuksen%20muutospaineet%20ja%20tulevaisuus.pdf

18 Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö, 2019, Verovilppi kansainvälisessä sijoitustoiminnassa – Ilmiöt Suomen näkökulmasta, saatavilla osoitteessa: https://www.vero.fi/globalassets/harmaa-talous-ja-talousrikollisuus/selvitykset/2019_07-verovilppi-kansainv%C3%A4lisess%C3%A4-sijoitustoiminnassa.pdf

tyypillistä silloin, kun maastamuuttoon liittyy merkittävä verointressi: ulkomaille muuttaja haluaa varmistua siitä, että maastamuutto johtaa verotuksellisesti haluttuun lopputulemaan. Ennakkoratkaisuhakemusten määrän kerrotaan olleen kasvussa jo vuosia. Lisäksi verotarkastuksissa tulee selvityksen mukaan vuosittain vastaan myös keinotekoisia maastamuuttotilanteita.

Harmaan talouden selvitysyksikön selvityksessä kuvattiin myös lyhyesti verosyistä tapahtuvan muuton kohdemaita. Ennakkoratkaisuhakemusten perusteella yritystoiminnasta luopujat suuntaavat tyypillisesti Sveitsiin, missä luovutusvoittoverotukselta on mahdollista välttyä. Yritystoiminnan harjoittajia siirtyy puolestaan erityisesti kevyen yritysverotuksen Viroon ja sijoitustoiminnan harjoittajia verohuojennuksia tarjoavaan Luxemburgiin. Verotus vaikuttaisi siis ohjaavan vahvasti kohdemaan valintaa. Harmaan talouden selvitysyksikkö toteaa selvityksessään, että maastamuuttotilanteisiin liittyvän sääntelyn merkitys kasvaa entisestään, kun verotusta lykkäävät välillisen sijoittamisen instrumentit kuten vakuutuskuoret lisääntyvät. Saman huomion on esittänyt myös VM:n asettama eri sijoitusten verokohtelua pohtinut työryhmä 2018 julkaisutussa raportissaan¹⁹.

Maastamuuton kohdentumista on selvitetty myös valtioneuvoston teettämässä verotuksen muospaineita ja tulevaisuutta koskevassa raportissa²⁰. Raportissa tarkastellaan sekä maastamuuttajien ominaisuuksia muuttajien valikoitumisen näkökulmasta että kohdemaan verotuksen vaikutusta maan houkuttelevuuteen. Maastamuuttajien valikoitumisen osalta tulokset ovat selkeät: korkeasti koulutettujen ja hyväituloisten maastamuuttoalttius on

19 Valtiovarainministeriö, 2018, Eri sijoitusmuotojen verokohtelu, Työryhmäraportti, s.213, saatavilla osoitteessa: <https://vm.fi/documents/10623/461286/Er+i+sijoitusmuotojen+verokohtelu/ba186104-d4fd-41ce-8bad-25a721cdd894?version=1.0>

20 Valtioneuvoston kanslia, 2019, Verotuksen muospaineet ja tulevaisuus, saatavilla osoitteessa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161563/35_Verotuksen%20muospaineet%20ja%20tulevaisuus.pdf

Vakuutuskuoret maastamuuttotilanteissa

Vakuutuskuorien eli sijoitussidonnaisten henkivakuutusten ja kapitalisaatiosopimusten keskeisimpiin etuihin kuuluu verotuksen lykkääntyminen. Vakuutuksenottaja tai kapitalisaatiosopimuksen solmija (molempiin viitataan myöhemmin termillä sijoittaja) voi useimmiten itse määrittää, mitä sijoituksia vakuutuskuoreen ostetaan ja päättää sijoitustuotteilla käytävästä kaupasta. Sijoituskohteet eivät kuitenkaan juridisesti ole sijoittajan omistuksessa, mistä johtuen vakuutuskuoren sisällä tapahtuvasta kaupankäynnistä ei aiheudu veroseurauksia.

Pääomatuloveroa vakuutuskuoreen kertyneestä tuotosta maksetaan vain silloin, kun vakuutuskuoreesta nostetaan varoja. Verotus voi tästä johtuen lykkääntyä merkittävästi. Jos sijoittaja muuttaa ennen varojen nostoa maahan, jossa nostoja ei veroteta, voi verotukselta välttyä kokonaan. Tämä edellyttää, että henkilö on hakeutunut rajoitetusti verovelvolliseksi tai verosopimuksen perusteella toisessa maassa asuvaksi ennen varojen nostamista. Vakuutuskuoria on näin mahdollista hyödyntää verovälttelytarkoituksessa.

Vakuutuskuoriin sijoitettujen varojen määrä on kasvanut viime vuosina merkittävästi: pelkästään suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden tarjoamissa sijoitusvakuutuksissa ja kapitalisaatiosopimuksissa oli vuoden 2017 lopussa lähes 30 miljardia euroa²¹. Suomalaisten omistamista ulkomaisista sijoitusvakuutuksista ei ole saatavilla luotettavaa tietoa.

21 Hallituksen esitys eduskunnalle osakesäästötilin tuloverotusta ja eräiden vakuutustuotteiden tuloverotuksen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 275/2018 vp), 2018, s.13, saatavilla osoitteessa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_275+2018.pdf

selvästi muita korkeampaa. Muuttajien varallisuuden ja maastamuuton todennäköisyyden yhteyttä ei tässäkään tutkimuksessa selvitetty.

Samana raportin kohdemaita koskevassa analyysissä tutkittiin suuntautuvatko Suomesta muuttavien maastamuutot matalamman verotuksen maihin eli ohjaako kohdemaan verotus muuttopäätöksiä. Tutkimus paljastaa, että Suomesta muutetaan yhtälailla sekä korkean verotuksen maihin (etenkin muihin Pohjoismaihin) että matalamman verotuksen maihin (kuten Yhdysvaltoihin ja Iso-Britanniaan). Johtopäätöksenä esitetään, ettei maastamuuton ja kohdemaan verotuksen välillä vaikuta olevan selvää yhteyttä. Tuloksia tulkitessa on kuitenkin tärkeää huomioida, että tutkimuksessa keskityttiin ansiotuloverotukseen. Finnwatchin tutkimusartikkelissa kiinnostuksen kohteena on sen sijaan sijoitusomaisuuden myyntivoittoverotus sekä perintö- ja lahjaverot.

3. Minkälaisiin maihin varakkaimpien muutot tilastojen perusteella suuntautuvat?

3.1 KOHDEMAAN VEROTUKSEN JA MAASTAMUUTTAJAN OMAISUUSTULOJEN SUHDE

Finnwatch analysoi tilastotietoja selvittääkseen, onko kohdemaan verotuksella ja maastamuuttajan omaisuustuloilla keskinäistä yhteyttä, eli muuttavatko paljon omaisuustuloja saaneet muita herkemmin kohdemaihin, joissa myyntivoitto-, perintö- tai lahjaveroa ei peritä. Analyysissä on käytetty Tilastokeskukselta tilattua maastamuuttoaineistoa²², josta ilmenee vuosina 2014–2018 tapahtuneet maastamuutot kohdemaittain ja omaisuustuloluokittain eriteltynä. Tulotiedot ovat maastamuuttoa edeltävältä vuodelta ja aineistosta on rajattu ulos alle 25-vuotiaat maastamuuttajat²³. Omaisuustuloiksi on Tilastokeskuksen luokittelun mukaisesti katsottu vuokra-, korko- ja osinkotulot, omaisuuden veronalainen luovutusvoitto sekä yksityiseen vakuutukseen perustuvat eläkkeet ja muut omaisuustulot verotuksesta²⁴. Osinkotuloihin sisältyvät sekä verottomat että veronalaiset osinkotulot ja osuuskuntien ylijäämät.

Näillä rajauksilla maastamuuttajien kokonaismäärä oli tarkastelukaudella 59 502 henkilöä.

22 Tilastokeskus on koostanut aineiston seuraavista tilastokeskuksen ylläpitämistä tilastoista: Muuttoliike, Tulonjakotilasto ja Veronalaiset tulot.

23 Rajauksen tavoitteena on rajata aineistosta ulos vanhempien mukana muuttavat alaikäiset lapset sekä valtaosa ulkomaille suuntaavista opiskelijoista. Näitä ryhmiä ei pidetty analyysin kannalta relevantteina, koska em. ryhmien kohdemaan valintaa ohjaavat vahvasti vanhempien päätökset tai opiskelumahdollisuudet eikä näihin ryhmiin kuuluville ole useimmiten voinut ehtiä kertymään merkittävää varallisuutta. Alle 25-vuotiaat sijoittuisivat pääosin alle määritetyn omaisuustulorajan jäävään ryhmään ja niiden huomattavasti suurempi määrä ko. ryhmässä saattaisi häitätä ryhmien välistä vertailua. Toisin sanoen tulokset kertoisivat mahdollisesti enemmän siitä, että eri elämäntilanteessa olevat muuttavat eri kohdemaihin kuin maastamuuttajan omaisuustulojen ja kohdemaan verotuksen välisestä yhteydestä.

24 Tilastokeskuksen omaisuustulotiedot pohjaavat verohallinnon rekistereihin eikä niihin sisälly sellaisia tuloja, joita ei ole ilmoitettu verottajalle. Verohallinto

Näistä 3 063:n maastamuuttajan kohdemaana ei ollut Tilastokeskuksen tiedossa, joten ko. muutot rajattiin ulos analyysistä. Lisäksi Tilastokeskuksen peittosäännösten vuoksi aineistosta rajautuivat ulos maastamuutot, jotka suuntautuivat sellaisiin maihin, joihin oli muuttovuonna muuttanut alle 10 henkilöä. Vastaavasti aineistosta rajattiin ulos 3 256 maastamuuttoa puuttuvien tulotietojen vuoksi. Em. muokkauksen jälkeen jäljelle jäi 52 174 maastamuuttoa, jotka suuntautuivat 75 eri kohdemaan.

Koko aineistoa tarkasteltaessa suosituimpia muuttokohteita olivat Ruotsi, Viro, Yhdistynyt kuningaskunta, Saksa ja Yhdysvallat. Nämä maat löytyivät myös suosituimpien muuttokohteiden kärkikymmeniköstä lähes kaikissa tuloluokissa.

Koska analyysin tavoitteena oli selvittää, eroavatko isoja omaisuustuloja saaneiden kohdemaat muiden maastamuuttajien kohdemaista, oli määritettävä, mitä pidetään isoina omaisuustuloina. Rajaksi asetettiin 50 000 euron omaisuustulot muuttoa edeltäneeltä vuodelta. Näin suuria omaisuustuloja voidaan pitää kohdemaan luotettavana indikaattorina huomattavasta sijoitusomaisuudesta, jolloin kohdemaan myyntivoitto-, perintö ja lahjaverotuksella voisi olla vaikutusta kohdemaan valintaan²⁵. Rajan

ei aina saa tietoa ulkomaisista omistuksista tai niihin liittyvistä tuloista. Tiedonsaanti on lisääntynyt tarkasteluperiodin aikana vuonna 2017 alkaneen automaattisen tietojenvaihdon seurauksena, mutta tiedonsaantia rajoittaa edelleen moni tekijä. Tällaisia ovat esimerkiksi sopimusten ulkopuolella olevat maat ja bulvaanijärjestelyt. Lisäksi tiedoista puuttuvat jälkiverotustiedot eli esimerkiksi automaattisen tiedonvaihdon perusteella tai verotarkastuksen seurauksena verottajalle paljastuneet tulot.

25 Esimerkiksi Helsingin pörssin vuoden 2018 keskimääräisellä 4,3 prosentin osinkotuotolla 50 000 euron osinkotulot edellyttäisivät yli miljoonan euron osakesalkkua. On kuitenkin huomionarvoista, että verovelvollisella voi myös olla merkittävää sijoitusvarallisuutta ilman, että henkilöllä on lainkaan omaisuustuloja. Esimerkiksi vakuutuskuoreen tai korkoa korolle -periaatteella toimivaan rahastoon kertyvästä varallisuudesta ei realisoidu tuloja ennen kuin niistä lunastetaan ulos varoja. Esimerkissä

ylittäviä omaisuustuloja oli aineistossa 436 maastamuuttajalla.

Kunkin kohdemaan osalta selvitettiin, kuinka iso osuus kaikista yli 50 000 euroa tienanneista maastamuuttajista suuntasi kyseiseen maahan. Vastaavasti selvitettiin, mikä oli ko. maahan muuttaneiden osuus alle 50 000 euroa tienanneiden muutoista. Seuraavaksi näitä

osuuksia verrattiin toisiinsa ja maat laitettiin osuuksien erotuksen mukaiseen järjestykseen. Tällä tavoin saatiin selville, mihin kohteimaihin yli 50 000 euroa tienanneet muuttivat muita todennäköisemmin. Kymmenen kärki on esitetty Taulukossa 1.

käytetyn keskimääräisen osinkotuoton lähde: Keskuskauppakamari, 2018, Osingot suomalaisissa pörssiyhtiöissä 2018 -selvitys.

Taulukko 1: Kohdemaat, joihin suuria omaisuustuloja saaneet muuttivat muita todennäköisemmin

Kohdema	Muutot yhteensä	Yli 50 000 € omaisuustuloja saaneiden muutot	Kohdemaan osuus kaikista yli 50 000 € omaisuustuloja saaneiden muutoista	Alle 50 000 € omaisuustuloja saaneiden muutot	Kohdemaan osuus kaikista alle 50 000 € omaisuustuloja saaneiden muutoista	Ero osuuksissa (%-yksikköä)	Tod. näk. kerroin*
Portugali	692	53	12.2 %	639	1.2 %	10.9 %	9.8
Sveitsi	1 195	31	7.1 %	1 164	2.2 %	4.9 %	3.2
Espanja	2 786	37	8.5 %	2 749	5.3 %	3.2 %	1.6
Luxemburg	235	10	2.3 %	225	0.4 %	1.9 %	5.3
Singapore	228	9	2.1 %	219	0.4 %	1.6 %	4.9
Yhdysvallat	3 368	35	8.0 %	3 333	6.4 %	1.6 %	1.2
Arabiemiirikunnat	365	9	2.1 %	356	0.7 %	1.4 %	3.0
Ranska	1 248	14	3.2 %	1 234	2.4 %	0.8 %	1.3
Malta	296	5	1.1 %	291	0.6 %	0.6 %	2.0
Latvia	189	4	0.9 %	185	0.4 %	0.6 %	2.6

*Todennäköisyyskerroin kuvastaa sitä, kuinka moninkertaisella todennäköisyydellä yli 50 000 euroa omaisuustuloja saaneiden muutot suuntautuivat kuhunkin kohdemaahan alle 50 000 euroa tuloja saaneisiin verrattuna. Kerroin on laskettu seuraavasti: Kohdemaan osuus kaikista yli 50 000 € omaisuustuloja saaneiden muutoista / Kohdemaan osuus kaikista alle 50 000 € omaisuustuloja saaneiden muutoista. Todennäköisyyskerroimet on laskettu ennen taulukossa esitettyjen prosenttilukujen pyöristämistä.

Yli 50 000 euroa omaisuustuloja saaneiden muutoista 47 prosenttia suuntautui Taulukossa 1 esitettyihin maihin. Alle 50 000 euroa omaisuustuloja saaneiden muutoista ko. kohdemaiden osuus oli vain 20 prosenttia. Ero oli siis merkittävä: 27 prosenttiyksikköä.

Vastaavasti vertailusta selvisi, mihin maihin alle 50 000 euroa omaisuustuloja saaneet suuntasivat yli 50 000 euroa tienanneita useammin (ks. Taulukko 2).

Alle 50 000 euroa omaisuustuloja saaneiden muutoista peräti 59 prosenttia suuntautui Taulukon 2 maihin. Ko. maat olivat kuitenkin melko suosittuja myös yli 50 000 euroa omaisuustuloja saaneiden keskuudessa: kohdema-

iden osuus oli 42 prosenttia kaikista tuloluokan muutoista. Eroa osuuksissa oli siis 17 prosenttiyksikköä.

Seuraavan luvun analyysissä on vertailtu muuttojen kohdemaiden myyntivoitto-, perintö- ja lahjaverotusta. Analyysissä on keskitytty niihin 20 maahan, joissa kohdemaan suosio yli ja alle 50 000 euroa omaisuustuloja saaneiden keskuudessa erosi toisistaan eniten eli taulukoissa 1 ja 2 esiintyviin maihin. Maiden verotusta koskevat tiedot on haettu pääosin PwC:n maakohtaisista veroyhteenvedoista²⁶.

Taulukko 2: Kohdemaat, joihin vähäisempiä omaisuustuloja saaneet muuttivat suuria omaisuustuloja saaneita todennäköisemmin

Kohdema	Muutot yhteensä	Yli 50 000 € omaisuustuloja saaneiden muutot	Kohdemaan osuus kaikista yli 50 000 € omaisuustuloja saaneiden muutoista	Alle 50 000 € omaisuustuloja saaneiden muutot	Kohdemaan osuus kaikista alle 50 000 € omaisuustuloja saaneiden muutoista	Ero osuuksissa (%-yksikköä)	Tod.näk. kerroin*
Ruotsi	8 056	52	11.9 %	8 004	15.5 %	-3.5 %	0.8
Saksa	3 677	20	4.6 %	3 657	7.1 %	-2.5 %	0.6
Yhdistynyt kuningaskunta	4 508	29	6.7 %	4 479	8.7 %	-2.0 %	0.8
Norja	1 605	5	1.1 %	1 600	3.1 %	-1.9 %	0.4
Viro	6 870	51	11.7 %	6 819	13.2 %	-1.5 %	0.9
Puola	839	1	0.2 %	838	1.6 %	-1.4 %	0.1
Kiina	1 125	4	0.9 %	1 121	2.2 %	-1.2 %	0.4
Venäjä	1 469	8	1.8 %	1 461	2.8 %	-1.0 %	0.6
Australia	951	4	0.9 %	947	1.8 %	-0.9 %	0.5
Tanska	1 430	9	2.1 %	1 421	2.7 %	-0.7 %	0.8

*Todennäköisyyskerroin kuvastaa sitä, kuinka moninkertaisella todennäköisyydellä yli 50 000 euroa omaisuustuloja saaneiden muutot suuntautuivat kuhunkin kohdemaan alle 50 000 euroa tuloja saaneisiin verrattuna. Kerroin on laskettu seuraavasti: Kohdemaan osuus kaikista yli 50 000 € omaisuustuloja saaneiden muutoista / Kohdemaan osuus kaikista alle 50 000 € omaisuustuloja saaneiden muutoista. Todennäköisyyskerroimet on laskettu ennen taulukossa esitettyjen prosenttilukujen pyöristämistä.

²⁶ PwC, Worldwide Tax Summaries, <https://taxsummaries.pwc.com/> (tiedot haettu 1.7.2020)

3.2 MYYNTIVOITTOVEROTUKSEN JA OMAISUUSTULOJEN VÄLILLÄ SELKEÄ YHTEYS

Isoja omaisuustuloja saaneiden muita useammin suosimien muuttokohteiden kärkijoukossa oli useita maita, jotka eivät peri lainkaan veroa sijoitusten myyntivoitoista. Puhtaasti tällaisia maita ovat Sveitsi, Singapore ja Arabiemiirikunnat²⁷. Myös Luxemburgissa myyntivoittoveroilta välttyy kokonaan, jos sijoitusten omistusaika on pidempi kuin kuusi kuukautta eikä omistus ylitä 10 prosentin ylärajaa²⁸. Sveitsin ja Singaporen kanssa laaditut verosopimukset antavat verosopimuksen mukaiselle asuinmaalle yksinoikeuden myyntivoittojen verotukseen, mistä johtuen nk. kolmen vuoden sääntö ei päde ja Suomella ei ole verotusoikeutta muuton jälkeen realisoituviin myyntivoittoihin. Arabiemiirikuntien ja Luxemburgin kohdalla tilanne on toinen, ja henkilön tulee näihin maihin muuttaessa varmistua siitä, ettei hänelle jää Suomeen lainkaan olennaisia siteitä ja että hänet katsotaan heti muuttohetkestä lähtien Suomessa rajoitetusti verovelvolliseksi. Muussa tapauksessa Suomella voi olla verotusoikeus muuttovuotta seuraavan kolmen vuoden aikana tapahtuviin myyntivoittoihin.

Portugali, Espanja, Ranska ja Malta puolestaan verottavat normaalitilanteessa myyntivoittoja, mutta tarjoavat ulkomaisille avainhenkilöille suunnattua erityisverokohtelua. Erityisverokohtelustatuksen saatuaan henkilön on ollut joissain tapauksissa mahdollista välttyä ulkomaisten sijoitusten myyntivoittoverotukselta joko kokonaan tai osittain.

Erityisverokohtelun myöntökriteerit ja sillä saavutettavat veroedut vaihtelevat maittain.

27 Sveitsissä ja Singaporessa myyntivoitot on vapautettu veroilta, ellei kaupankäynnin katsota olevan ammattimaista. Arabiemiirikunnissa ei sen sijaan peritä lainkaan tuloveroja luonnollisilta henkilöiltä.

28 Alle 6 kuukautta omistettujen omaisuuserien myyntivoitot verotetaan normaalin progressiivisen tuloveroasteikon mukaisesti. Yli 10 prosentin omistusosuuksien kohdalla maksettavaksi tulee 50 prosenttia normaalista tuloverosta.

Ranska ja Espanja edellyttävät, että henkilöllä on työsuhde tai johtopositio ko. maassa toimivassa yrityksessä, joten ko. kohdemaiden erityisverokohtelu on pienemmän joukon hyödynnettävissä. Erityisveroaeseman saaneita Espanja verottaa ainoastaan Espanjasta saaduista tuloista. Ranskassa ulkomaisista myyntivoitoista 50 prosenttia on tällöin vapautettu veroista. Portugali puolestaan tarjoaa erityisverokohtelua myös sijoittajille, ja Malta erityisverokohtelu edellyttää riittäviä tuloja itsensä elättämiseen, muttei ole riippuvainen Maltalla työskentelystä. Sen sijaan muuttajan edellytetään joko omistavan Maltalla tietyn arvoisen asunnon tai maksavan riittävän suurta vuosittaista vuokraa asunnosta. Portugalissa erityisverokohteluaseman saanut vapautuu kokonaan ulkomaisten sijoitusten myyntivoittoveroilta tiettyjen kriteerien täytyessä²⁹. Maltalla ulkomaisia tuloja verotetaan erityisverokohtelun myötä vain niiltä osin kuin tulot maksetaan Maltalle (nk. remittance basis).

Kaikkien neljän erityisverokohtelua tarjoavan maan kohdalla maiden välinen verosopimus on antanut koko tarkasteluperiodin ajan myyntivoittojen verotusoikeuden yksinomaan asuinmaalle siitä hetkestä lähtien, kun henkilö katsotaan verosopimuksen mukaan ko. maassa asuvaksi. Sittemmin tilanne on Espanjan ja Portugalin osalta muuttunut.

Espanjan ja Portugalin kohdalla verovelvollinen on voinut välttyä myös maksamasta Suomeen Suomessa sijaitsevan asunto-osakkeen myyntivoittoveroja, koska Suomen näiden maiden kanssa sopimat tarkasteluperiodilla vielä voimassa olleet verosopimukset ovat poikkeuksellisesti antaneet asunto-osakkeita koskevan myyntivoiton verotusoikeuden verosopimuksen mukaiselle asuinmaalle. Normaalisti asunto-osakkeisiin liittyvät vuokra- ja

29 Ulkomaisten myyntivoittojen verovapautuksen edellytyksenä on, että myyntivoitot ja muut sijoitustulot voisivat olla veronalaisia myös lähdemassa voimassa olevan verosopimuksen tai OECD:n malliverosopimuksen nojalla (vaikkei lähdevaltio tosiasiallisesti verottaisi tuloja) eikä lähdemaa ole veroparatiisi.

myyntituotot verotetaan asunnon sijaintimaassa.³⁰

Latviassa ja Yhdysvalloissa myyntivoittoja verotetaan – joskin verotus on Suomen myyntivoittoverotusta kevyempää. Latviassa myyntivoittovero oli ennen vuotta 2018 15 prosenttia ja nykyään 20 prosenttia. Yhdysvalloissa liittovaltion perimän veron määrä riippuu tulon suuruudesta ja on yli vuoden omistettujen sijoitusten kohdalla 0–20 prosenttia. Liittovaltion perimän veron lisäksi verovelvollisen maksettavaksi voi tulla myös osavaltion perimiä myyntivoittoveroja. Latviaan muuttaessa henkilön tulee varmistua siitä, että hänet katsotaan heti muuttohetkestä lähtien rajoitusti verovelvolliseksi. Yhdysvaltojen kohdalla myyntivoittojen verotusoikeus on yksinomaan verosopimuksen mukaisella asuinmaalla.

Jos puolestaan tarkastellaan niitä maita, joihin alle 50 000 euroa omaisuustuloja saaneet suuntasivat isompituloisia useammin, ei kymmenen kärkeen mahdu yhtään sellaista maata, jossa myyntivoittoja ei verotettaisi lainkaan. Kaikissa kymmenessä maassa myyntivoittoja verotetaan joko erillisellä myyntivoittoverolla tai yleisen tuloveroasteikon mukaisesti. Ruotsissa, Saksassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Norjassa, Puolassa ja Kiinassa peritään erillistä myyntivoitto- tai pääomatuloveroa. Virossa, Venäjällä, Tanskassa ja Australiassa myyntivoitot kuuluvat puolestaan normaalin tuloverotuksen piiriin.

Maista ainoastaan Yhdistynyt kuningaskunta tarjoaa ulkomaisille sellaista erityisverokohtelua, jolla myyntivoittoverotukselta voi välttyä osittain tai kokonaan³¹. Yhdistynyt kuningas-

kunta olikin absoluuttisia sijoituksia tarkasteltaessa 7. suosituin muuttokohde myös yli 50 000 euroa omaisuustuloja saaneiden keskuudessa.

Tiivistetysti isoja omaisuustuloja saavien verovelvollisten muutot suuntautuvat siis muita useammin kohteisiin, joissa myyntivoittoveroja ei peritä lainkaan tai niiltä on mahdollista vapautua osittain tai kokonaan. Alle 50 000 euroa omaisuustuloja saaneiden muita useammin suosimien maiden joukossa tällaisia maita oli ainoastaan yksi, mikä viittaa siihen, että suurilla omaisuustuloilla ja kohdemaan myyntivoittoverotuksella on selkeä yhteys.

3.3 LAHJA- JA PERINTÖVEROTUKSEN KOHDALLA YHTEYTTÄ OMAISUUSTULOIHIN EI HAVAITTU

Isoja omaisuustuloja saaneiden suosimien maiden joukossa oli useita maita, jotka eivät peri lainkaan perintö- tai lahjaveroja. Tällaisia maita ovat Singapore, Arabiemiirikunnat ja Malta sekä perintöveron osalta Latvia³². Maltalla maksettavaksi voi kuitenkin tulla muutaman prosentin leimaveron. Yhdysvalloissa liittovaltion perintö- ja lahjaveron koskee ainoastaan yli 11,58 miljoonan dollarin omaisuuksia. Osavaltioilla voi kuitenkin olla omia perintö- ja lahjaveroja. Portugalissa, Sveitsissä ja Ranskassa perintö- ja lahjaveroja pääsääntöisesti peritään, mutta puoliso on näissä maissa vapautettu em. veroilta. Portugalissa ja Sveitsissä myös suorat jälkeläiset ovat useimmiten vapautettuja näistä veroista.

30 Kyseistä verosopimuskohtaa on muutettu maiden kanssa laadittuihin uusiin verosopimuksiin. Suomen ja Espanjan välistä uutta verosopimusta on sovellettu vuodesta 2019 alkaen. Portugali ei puolestaan ole hyväksynyt uutta verosopimusta, ja Suomi ja Portugali ovat olleet vuoden 2019 alusta alkaen verosopimuksettomassa tilassa Suomen irtisanottua vanhan epäedullisia ehtoja sisältäneen verosopimuksen. Molemmissa tapauksissa Suomella on nyt mahdollisuus verottaa Suomessa sijaitsevien asunto-osakkeiden myyntivoittoja.

31 Yhdistyneessä kuningaskunnassa yrittäjille ja sijoittajille on tarjolla useita erilaisia

verohelpotusohjelmia, joiden myötä myyntivoittoverotus voi jäädä huomattavasti normaalia alhaisemmaksi myös merkittävän suurissa yritys- tai sijoitusmyynneissä. Lisäksi henkilöt, joiden katsotaan olevan maassa verotuksellisesti asuvia (resident), mutta joiden vakituisen asuinmaan (domicile) katsotaan sijaitsevan toisessa maassa, ovat vapautettuja verotukselta niiden tulojen osalta, joiden lähdevaltio ei ole Yhdistynyt kuningaskunta ja joita ei vastaanoteta Yhdistyneessä kuningaskunnassa (nk. remittance basis).

32 Latviassa lahjoja verotetaan normaalilla tuloveroasteikolla, mutta mm. puoliso on vapautettu maksamasta veroa saaduista lahjoista.

Perintö- ja lahjaveron puuttuminen oli kuitenkin jopa hieman yleisempää niissä kohdemaisissa, joihin alle 50 000 euroa omaisuustuloja saaneet suuntasivat muita useammin. Näistä maista kuudessa ei peritä lainkaan perintö- tai lahjaveroa: Ruotsissa, Norjassa, Virossa, Kiinassa, Venäjällä ja Australiassa. Saksassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Puolassa ja Tanskassa perintöjä ja lahjoja verotetaan. Saksassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa verotettavan perinnön tai lahjan alaraja on Suomea huomattavasti korkeampi.

Perintö- ja lahjaveron osalta yli ja alle 50 000 euroa omaisuustuloja saaneiden muita useammin valitsemat kohdemaat eivät siis eronneet merkittävästi toisistaan. Näin ollen kohdemaan perintö- ja lahjaverotuksella ei vaikuttaisi olevan yhteyttä maastamuuttajan omaisuustuloihin. On kuitenkin huomionarvoista, että perintöjen ja lahjojen kohdalla verovelvollinen on perinnön tai lahjan saaja eikä antaja, mistä johtuen kyseessä on monimutkaisempi tarkastelukohde kuin myyntivoittoveron tapauksessa. Syvällisempi analyysi edellyttäisi tietoja myös perinnön tai lahjan saajan maastamuutosta. Näitä tietoja Finnwatchilla ei ollut käytettävissä.

3.4 TULOSTEN TULKINNASTA

Käytetyn aineiston perusteella ei voida vetää johtopäätöksiä syy-seuraussuhteista eli esimerkiksi siitä, ovatko tarkasteltuihin kohdemaihin suunnanneet henkilöt muuttaneet kyseiseen maahan juuri verotuksen vuoksi, koska muita kohdemaan valintaan vaikuttavia tekijöitä ei ole analyysissä pystytty kontrolloimaan. Omaisuustulojen ja kohdemaan suotuisan myyntivoittoverotuksen välinen korrelaatio on kuitenkin selkeä merkki siitä, että kohdemaan myyntivoittoverotuksella voi olla vaikutusta kohdemaan valintaan, koska nämä tekijät (maastamuuttajan korkeat omaisuustulot ja kohdemaan suotuisa verotus) esiintyvät usein yhdessä. Riippumatta syy-seuraussuhteen olemassaolosta on kuitenkin selvää, että Suomi menettää verotuloja, kun sillä ei tällä hetkellä ole keinoja verottaa Suomessa asumisajana kerrytettyjä arvonnousuja tilanteessa, jossa verovelvollinen hakeutuu rajoitetusti verovelvolliseksi tai verosopimuksen mukaan toisessa maassa asuvaksi ennen omaisuuden luovutusta.

4. Yhteenveto

Suomen verolainsäädännön vuoksi varakkaimpien henkilöiden on mahdollista välttyä verotukselta muuttamalla ulkomaille ennen omaisuuden luovutusta. Mahdollisuus myyntivoitto-, perintö- tai lahjaverotukselta välttymiseen koskee ainoastaan muuta kuin kiinteistöomaisuutta omistavia henkilöitä, ja asettaa näin eri verovelvolliset hyvin eriarvoiseen asemaan.

Tilastotietoa varakkaiden muuttojen suuntautumisesta matalan luovutusverotuksen maihin on saatavilla heikosti, koska Tilastokeskus ei enää ylläpidä vuosittaisia varallisuustilastoja. Myöskään tietoa maastamuuton jälkeisistä omaisuuden luovutuksista tai maastamuuton syistä ei tilastoida. Varakkaiden maastamuuton kohdistumista matalan verotuksen maihin voidaan kuitenkin arvioida tarkastelemalla Tilastokeskuksen maastamuuttotilastoja omaisuustuloluokittain, sillä korkeat omaisuustulot ovat kohtalaisen luotettava indikaattori merkittävästä varallisuudesta.

Finnwatchin laatima Tilastokeskuksen maastamuuttotilastoihin perustuva selvitys osoittaa, että paljon omaisuustuloja saavat muuttavat tilastollisesti muita useammin kohtemaihin, jotka eivät peri myyntivoittoveroa tai joissa siltä voi maan tarjoaman erityisverokohtelun vuoksi välttyä. Perintö- tai lahjaveron kohdalla vastaavaa yhteyttä ei havaittu. Mahdollisen yhteyden havaitseminen edellyttäisi tietoja myös perinnön tai lahjan saajan asuinmaasta, koska näiden veromuotojen kohdalla antajan asuinmaa ei yksin ratkaise verotusvallan jakautumista eri maiden kesken.

Niistä kymmenestä maasta, joihin muuttaneiden yli 50 000 euroa omaisuustuloja saaneiden suhteellinen osuus oli suurin verrattuna alle 50 000 euroa omaisuustuloja saaneiden suhteelliseen osuuteen, neljä ei peri lainkaan myyntivoittoveroa sijoitusten omistajan ollessa yli kuusi kuukautta. Tällaisia maita ovat Sveitsi, Singapore, Arabiemiirikunnat ja

Luxemburg. Muista erityisesti suuria omaisuustuloja saaneiden suosimista kohtemaita neljä tarjoaa ulkomaisille avainhenkilöille erityisverokohtelua, jonka johdosta myyntivoittoverolta on mahdollista välttyä kokonaan tai osittain.

Vähäisempiä omaisuustuloja saaneiden maastamuuttajien maastamuuttajien erityisesti suosimien maiden joukossa ei puolestaan ollut yhtään maata, jossa myyntivoittoveroa ei perittäisi. Lisäksi vain yksi kymmenen kärkijoukkoon sijoittuneista maista tarjoaa sellaista erityisverokohtelua, jonka johdosta myyntivoittoverotukseen voi saada merkittäviä helpotuksia.

Tulokset osoittavat, että korkeilla omaisuustuloilla ja kohtemaan myyntivoittoverotuksella on selkeä yhteys ja indikoivat sitä, että kohtemaan verotus voi olla paljon omaisuustuloja saavien keskuudessa keskeinen kohtemaan valintaan vaikuttava tekijä. Syy-seuraussuhteen selvittäminen edellyttäisi kuitenkin muiden valintaan vaikuttavien tekijöiden kontrolloimista, mikä ei ollut käytetyllä aineistolla mahdollista.

5. Suositukset

PÄÄTTÄJILLE

- Keinotekoiisiin maastamuuttojärjestelyihin perustuvaa verovälttelyä voitaisiin kitkeä tehokkaasti arvonnousuveron avulla. Samalla vero laajentaisi Suomen verotusvallan kattamaan Suomessa kerrytetyt omaisuuden arvonnousut, jotka realisoituvat vasta maastamuuton jälkeen.

Arvonnousuvero tiivistäisi veropohjaa, vaikeuttaisi verovälttelyä, poistaisi vakuutuskuoriin liittyviä ongelmia ja kitkisi haitallista verokilpailua. Lisäksi se lisäisi verotuksen oikeudenmukaisuutta ja toisi valtiolle lisää verotuloja.

Arvonnousuveron säätämistoimet tulisi käynnistää viipymättä.
- Koska verotusta lykkäävät vakuutuskuoret avaavat uusia mahdollisuuksia verovälttelyyn, tulisi vakuutuskuoret ohittaa verotuksessa. Toisin sanoen kuoreen kertyvää tuottoa tulisi verottaa asiakkaan tulona samaan tapaan kuin suoraan omistettujen sijoitusten tuottoja verotetaan.
- Suomen oikeus soveltaa kansalliseen lainsäädäntöön perustuvaa kolmen vuoden sääntöä riippuu eri maiden kanssa solmittujen verosopimusten sisällöstä. Verosopimuksia uudelleen neuvoteltaessa Suomen tulisi aina pyrkiä sisällyttämään verosopimukseen nk. ympätty kolmen vuoden sääntö. Tämä on erityisen tärkeää sellaisten maiden kohdalla, joissa ei peritä lainkaan luovutusvoittoveroa.

KANSALAISILLE

Suomen verolainsäädännön vuoksi suurta sijoitusvarallisuutta omistavat henkilöt voivat välttyä omaisuuden luovutusverotukselta muuttamalla ulkomaille. Valtaosaa suomalaisista mahdollisuus ei kosketa, sillä asuntoihin ja muihin kiinteistöihin liittyvät myyntivoitot verotetaan lähtökohtaisesti aina Suomessa. Mahdollisuus verolta välttymiseen maasta muuttamalla kaventaa veropohjaa ja helpottaa pienen mutta varakkaan joukon verovälttelyä. Lisäksi se ruokkii haitallista verokilpailua ja heikentää verotuksen oikeudenmukaisuutta.

Kansalaisten tulisi olla selvillä oman puolueensa ja edustajansa tukemasta veropolitiikasta sekä pyrkiä vaikuttamaan politiikkaan omalla aktiivisuudella ja kansalaisjärjestöjen kautta.

LIITE 1: Tietoja taulukossa 1 esitettyjen kohteiden verotuksesta

Kohdema	Myyntivoittovero	Perintövero	Lahjavero
Portugali	Normaalisti myyntivoittoa verotetaan, mutta erityisverokohteluun hyväksyty voi välttyä ulkomaisten sijoitusten myyntivoittoveroilta kokonaan	Perintöjä verotetaan	Lahjoja verotetaan
Sveitsi	Myyntivoittoa ei veroteta	Perintöjä verotetaan suurimmassa osassa kantoneita	Lahjoja verotetaan suurimmassa osassa kantoneita
Espanja	Normaalisti myyntivoittoa verotetaan, mutta erityisverokohteluun hyväksyty voi välttyä ulkomaisten sijoitusten myyntivoittoveroilta kokonaan	Perintöjä verotetaan	Lahjoja verotetaan
Luxemburg	Jos omistusaika on yli 6 kk ja omistus yhtiössä alle 10 %, myyntivoittoa ei veroteta	Perintöjä verotetaan	Lahjoja verotetaan
Singapore	Myyntivoittoa ei veroteta	Perintöjä ei veroteta	Lahjoja ei veroteta
Yhdysvallat	Myyntivoittoa verotetaan	Yli 11,58 milj. dollarin perintöjä verotetaan liittovaltion toimesta, osavaltiot voivat lisäksi periä omia veroja	Yli 11,58 milj. dollarin lahjoja verotetaan liittovaltion toimesta, osavaltiot voivat lisäksi periä omia veroja
Arabiemiirikunnat	Myyntivoittoa ei veroteta	Perintöjä ei veroteta	Lahjoja ei veroteta
Ranska	Normaalisti myyntivoittoa verotetaan, mutta erityisverokohteluun hyväksytyllä vain 50 % ulkomaisista myyntivoitoista on veronalaista tuloa	Perintöjä verotetaan	Lahjoja verotetaan
Malta	Normaalisti myyntivoittoa verotetaan, mutta erityisverokohteluun hyväksyty voi välttyä ulkomaisten sijoitusten myyntivoittoveroilta kokonaan	Perintöjä ei veroteta	Lahjoja ei veroteta
Latvia	Myyntivoittoa verotetaan	Perintöjä ei veroteta	Lahjoja verotetaan

LIITE 2: Tietoja taulukossa 2 esitettyjen kohteiden verotuksesta

Kohdema	Myyntivoittovero	Perintövero	Lahjavero
Ruotsi	Myyntivoittoa verotetaan	Perintöjä ei veroteta	Lahjoja ei veroteta
Saksa	Myyntivoittoa verotetaan	Perintöjä verotetaan	Lahjoja verotetaan
Yhdistynyt kuningaskunta	Normaalisti myyntivoittoa verotetaan, mutta erityisverokohteluun hyväksyty voi välttyä ulkomaisten sijoitusten myyntivoittoveroilta osittain tai kokonaan	Perintöjä verotetaan	Lahjoja verotetaan
Norja	Myyntivoittoa verotetaan	Perintöjä ei veroteta	Lahjoja ei veroteta
Viro	Myyntivoittoa verotetaan	Perintöjä ei veroteta	Lahjoja ei veroteta
Puola	Myyntivoittoa verotetaan	Perintöjä verotetaan	Lahjoja verotetaan
Kiina	Myyntivoittoa verotetaan	Perintöjä ei veroteta	Lahjoja ei veroteta
Venäjä	Myyntivoittoa verotetaan	Perintöjä ei veroteta	Lahjoja ei veroteta
Australia	Myyntivoittoa verotetaan	Perintöjä ei veroteta	Lahjoja ei veroteta
Tanska	Myyntivoittoa verotetaan	Perintöjä verotetaan	Lahjoja verotetaan

Finnwatch ry
Malminrinne 1B, 2.krs
00180 Helsinki
info@finnwatch.org
www.finnwatch.org
[@Finnwatch1](https://twitter.com/Finnwatch1)